

## Dohledový benchmark č. 7/2012

### K uzavírání smluv o důchodovém spoření a doplňkovém penzijním spoření

Důchodové spoření (tzv. 2. pilíř) a doplňkové penzijní spoření (tzv. 3. pilíř) jsou složkami systému finančního zabezpečení v důchodovém věku, jejichž podstatou je umožnit účastníkovi investovat jím odvedené prostředky v důchodovém či účastnickém fondu, který spravuje soukromá penzijní společnost, za účelem jejich zhodnocení pro období stáří. Oba systémy jsou založeny na profesionalitě a individuálním přístupu ze strany penzijní společnosti (resp. jejího zprostředkovatele) a zároveň individuální odpovědnosti zájemce s tím, že základem úspěšného průběhu spoření a dosažení jeho cíle je vzájemná výměna dostatečných relevantních informací a jejich kvalitní vyhodnocení. To klade nároky nejen na penzijní společnost (resp. jejího zprostředkovatele), ale i zájemce samotného. Z tohoto důvodu je nezbytné, aby měl zájemce již v okamžiku před samotným uzavřením smlouvy o důchodovém spoření či doplňkovém penzijním spoření k dispozici dostatek informací, na základě kterých se bude moci kvalifikovaně rozhodnout, zda smlouvu uzavře či nikoliv a pokud ano, jaké budou její parametry (zejména jeho strategie spoření).

Zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, ve znění pozdějších předpisů, za tímto účelem upravuje **rozsah informací**,

- 1) **které má zájemce sdělit penzijní společnosti**, a na základě kterých penzijní společnost posoudí vhodnost či nevhodnost samotného vstupu zájemce do některého z pilířů, resp. vhodnost či nevhodnost zvolené strategie spoření v důchodovém či účastnickém fondu
  - a
- 2) **které je penzijní společnost povinna sdělit zájemci** o sobě, důchodovém spoření nebo doplňkovém penzijním spoření.

Obdobným způsobem se postupuje i v případě, kdy je uzavření smlouvy o důchodovém spoření či doplňkovém penzijním spoření nabízeno nikoliv přímo penzijní společností, ale zprostředkovatelem<sup>1</sup>, neboť i on je při jednání se zájemci povinen dodržovat níže uvedené postupy.

#### Ad 1)

Zájemce by měl sdělit penzijní společnosti/zprostředkovateli své **konkrétní požadavky a potřeby**. Penzijní společnost/zprostředkovatel jsou dále povinni zjistit zájemcův **cíl**, který v oblasti spoření sleduje (zejména předpokládaný věk odchodu do důchodu a výši naspořené částky k datu odchodu do důchodu), jeho **odborné znalosti** v oblasti financí a investičních nástrojů, jeho toleranci a preference ve vztahu k riziku (**rizikový profil**) a **zkušenosti** potřebné pro pochopení souvisejících rizik. K tomuto by měla mít penzijní společnost/zprostředkovatel dále i informaci o výši disponibilních příjmů účastníka a zamýšlené výši ukládaných prostředků. Všechny tyto informace jsou penzijní společnost/zprostředkovatel povinni získat v takovém rozsahu, který jim umožní vyhodnotit, zda uzavření smlouvy o důchodovém či doplňkovém penzijním spoření nebo zájemcem požadovaná strategie spoření odpovídá výše uvedeným cílům účastníka, jeho odborným

<sup>1</sup> Podrobnosti ke zprostředkovatelům penzí viz také Dohledový benchmark č. 6/2012 „Zprostředkování produktů důchodového spoření a doplňkového penzijního spoření“, dostupný na [http://www.cnb.cz/cs/dohled\\_financi\\_trh/vykon\\_dohledu/dohledove\\_benchmarky/](http://www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/vykon_dohledu/dohledove_benchmarky/).

znalostem a zkušenostem. Pokud tomu tak není, jsou penzijní společnost/zprostředkovatel povinni upozornit účastníka na takové zjištění a doporučí mu pro něj vhodnější strategii spoření. Pokud účastník trvá na volbě jiné strategie spoření, poučí jej penzijní společnost/zprostředkovatel o rizicích spojených s touto jinou volbou a účastníkovi v jeho volbě vyhoví.

Pokud účastník odmítne informace poskytnout nebo podá informace zjevně neúplné, nepřesné nebo nepravdivé, poučí penzijní společnost/zprostředkovatel účastníka o tom, že takový postoj jim neumožní vyhodnotit, zda uzavření smlouvy o doplňkovém penzijním spoření nebo vybraná strategie spoření odpovídá účastníkovým cílům, odborným znalostem nebo zkušenostem a doporučí mu stát se účastníkem pro něj vhodnějšího účastnického fondu, případně mu doporučí smlouvu o doplňkovém penzijním spoření neuzavřít. Pokud účastník trvá na uzavření smlouvy o doplňkovém penzijním spoření a na své volbě strategie spoření, penzijní společnost/zprostředkovatel mu vyhoví.

O cílech, resp. požadavcích a potřebách zájemce, stejně tak jako o důvodech, na nichž penzijní společnost/zprostředkovatel zakládá svá případná doporučení pro výběr vhodné strategie spoření pro zájemce, je penzijní společnost/zprostředkovatel, v souladu se svou povinností jednat s odbornou péčí, povinna učinit **písemný záznam** a jedno vyhotovení předat zájemci. V zájmu právní jistoty lze doporučit, aby byl záznam podepsán nejen penzijní společností/zprostředkovatelem, ale i zájemcem.

## Ad 2)

Penzijní společnost/zprostředkovatel jsou povinni v dostatečném předstihu před uzavřením smlouvy informovat zájemce **o systému důchodového spoření či doplňkového penzijního připojištění** jako takovém a **důsledcích spojených s účastí** v tomto systému. Jde zejména o informace o:

- podmínkách vzniku a zániku účasti na spoření (s akcentem na omezené možnosti výstupu ze systému doplňkového penzijního připojištění a nemožnost dobrovolného výstupu ze systému důchodového spoření);
- důsledcích pro účastníka, pokud jde o jeho pojistné na základní důchodové pojištění (I. pilíř) a nároky ze základního důchodového pojištění;
- různých strategiích spoření ve 2. a 3. pilíři, jednotlivých typech účastnických/důchodových fondů, jejich investičním zaměření a
- předpokládané dlouhodobé i aktuální strukturu majetku v těchto fondech, možných rizicích, která mohou být spojena s důchodovým spořením v jednotlivých fondech i obecně, poplatcích a nabídkách pojišťoven nabízejících pojištění důchodu.

Penzijní společnost/zprostředkovatel zájemce rovněž upozorní na skutečnost, že prostředky účastníka nejsou pojištěny, ani nijak garantovány státem, a že účastník nese případné riziko ztráty prostředků.

V dostatečném předstihu před uzavřením smlouvy jsou penzijní společnost/zprostředkovatel dále povinni informovat zájemce o **svých identifikačních údajích, údajích o penzijní společnosti, poplatcích a pobídkách**. Nezbytnými jsou dále informace o **obsahu smlouvy, statutu důchodového/účastnického fondu, nárocích** ze spoření pro účastníka vyplývajících. Účastník musí být rovněž informován o **strategii spoření** a strukturu majetku v důchodovém/účastnickém fondu, **možných rizicích**, která jsou se spořením spojena, způsobech ochrany majetku účastníka a dalších skutečnostech.

Penzijní společnost je dále povinna každému účastníkovi poskytnout před uzavřením smlouvy tzv. **sdělení klíčových informací**, což je dokument obsahující stručné základní charakteristiky důchodového spoření/doplňkového penzijního spoření, důchodového/účastnického fondu, které jsou nezbytné zejména pro posouzení povahy a rizik investice. Tento dokument tak obsahuje zejména popis investičních cílů a způsobů investování důchodového/účastnického fondu, jeho historické výkonnosti, případně její kvalifikovaný odhad, a náklady a poplatky související s investicí do fondu. Nedílnou součástí sdělení klíčových informací je rovněž informace o rizikovém profilu fondu a informace o tom, kde lze získat další informace týkající se daného důchodového/účastnického fondu.

**Zájemce o účast ve 2. a 3. pilíři důchodového systému by si měl v případě jakýchkoli nejasností aktivně vyžádat od příslušné penzijní společnosti/zprostředkovatele vysvětlení a případně doplnění informací. S ohledem na dlouhodobost obou typů penzijních produktů a s ohledem na skutečnost, že např. u 2. pilíře se podle platné legislativy bude jednat o nevratné rozhodnutí účastníka (tj. bez možnosti dobrovolného ukončení účasti na systému a výplaty prostředků jinak než zákonem předpokládaným druhem důchodu), se dále zájemcům doporučuje, aby příslušnou smlouvu uzavírali vždy až po důkladném zvážení všech získaných informací, pečlivém prostudování předložené či vyžádané dokumentace a aspektů fungování produktu.**

#### Upozornění:

Informace obsažené v tomto materiálu vyjadřují názor pracovníků sekce dohledu nad finančním trhem ČNB, který bude aplikován v dohledové praxi. Soud a případně i bankovní rada ČNB mohou zaujmout odlišný názor. Postup v souladu s informacemi v tomto materiálu však bude ČNB při výkonu dohledu nad finančním trhem považovat, v mezích okolností konkrétního posuzovaného případu, za postup v souladu s relevantními právními předpisy vztahujícími se k dané oblasti.

Datum: 19. prosince 2012